

Tjänsteutlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Henrik Cederlund
Datum 2015-04-27
Dnr KS 2015/0157-425

Till Kommunfullmäktige

Bullerskyddsprogram och regler för bidrag till bullerdämpande åtgärder vid kommunens gator och vägar

Sammanfattning

Kommunen har som väghållare ett ansvar för störningar orsakade av trafikbuller. Samhällsbyggnadsförvaltningen har utarbetat ett bullerskyddsprogram och regler för bidrag till enskilda för att minska störningar.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

1. Bullerskyddsprogram för Österåkers kommun antas.
2. Regler för bidrag till bullerdämpande åtgärder vid kommunens gator och vägar antas. Reglerna gäller från och med den 1 augusti 2015.
3. Bidragen finansieras inom Kommunstyrelsen budgetram.

Bakgrund

Kommunen har som väghållare för kommunala vägar ansvar för att säkerställa att vägarna inte orsakar störningar för personer som bor och vistas längs dessa. Kommunstyrelsen är kommunens ansvariga nämnd för väghållningsfrågor enligt ÖFS 2014:25 och tillsynsmyndighet är Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Den kan förelägga ansvarig väghållare att utföra kontroller och vid behov utföra åtgärder med stöd av miljöbalkens bestämmelser.

Förvaltningens slutsatser

Det har vid kartläggningar genomförda av Samhällsbyggnadsförvaltningen framkommit att kommunen som väghållare orsakar bullerstörningar vid ett antal fastigheter. Det är anledningen till att förvaltningen utarbetat ett bullerskyddsprogram i enlighet med de krav som ställs i miljöbalken och i de nationella miljömålen om god bebyggd miljö.

Förvaltningen föreslår regler för bidrag till åtgärder mot buller från kommunens gator och vägar. Förvaltningen bedömer att det finns ett hundratal fastigheter som är bullerstörda på grund av kommunala vägar.

Baserat på maxstorlek på bidrag för inomhusåtgärder och möjlighet till plank så beräknas den totala budgeten till ca 250 tkr årligen. Det bedöms täcka förvaltningens behov av utredning (beräkningar för varje fastighet) och de bidrag som beviljas.

Tjänsteutlåtande

Bilagor

1. Bullerskyddsprogram, 2015-06-15
2. Regler för bidrag till bullerdämpande åtgärder vid kommunens gator och vägar.

Kent Gullberg
Samhällsbyggnadschef

Anna Anderman
Väg- och trafikchef

Bullerskyddsprogram för Österåkers kommun

Antaget av Kommunfullmäktige 2015-06-15

Innehåll

Inledning	3
Mål, ansvar och riktvärden	3
Riktvärden för trafikbuller	3
Trafikbullernivåer	3
Ansvar för bullerstörningar	3
Ljudnivå och bedömning av buller	5
Trafikbuller vid kommunala vägar	6
Prioritering och åtgärdsförslag	7
Prioritering	7
Bullerdämpande beläggning	7
Fasadåtgärder	7
Uteplatsåtgärder	7
Övriga åtgärder	8

Inledning

Österåkers kommun har ett ansvar som väghållare att åtgärda störande buller från kommunens vägar. Kommunen har i den fysiska planeringen också ett ansvar för att ny bebyggelse placeras och utformas så att bullerstörningar undviks.

Mål, riktvärden och ansvar

Med miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö menas att – människor inte ska utsättas för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.

Riktvärden för trafikbuller

Följande riktvärden för trafikbuller antog Riksdagen i mars 1997, vid beslut om proposition 1996/97:53 Infrastrukturinriktning för framtida transporter.

Trafikbullernivåer

Högsta trafikbullernivå dB(A)

	Ekvivalentnivå	Maximalnivå
Inomhus	30	45 (nattetid)
Utomhus	55 vid fasad	70 vid uteplats

Riktvärdena bör inte överskridas vid ny bostadsbebyggelse eller vid ny- eller ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Boverkets Allmänna råd 2008:1 Buller i planeringen, ger bland annat vägledning vid tillämpning av riktvärdena ovan. Avsteg från riktvärdena kan göras i centrala delar av städer och större tätorter med bebyggelse av stadskaraktär, t ex ordnad kvartersstruktur. I Stockholmsområdet tillämpas sedan flera år de avstegsfall som redovisas i skriftserien Trafikbuller och planering.

Boverkets byggregler hänvisar till ljudklassning av byggnader enligt en svensk ljudklassningsstandard - SS 02 52 67 (3).

För befintlig miljö finns inte motsvarande riktvärden. Dåvarande Vägverket har i ett par fall blivit ålagda av domstol att åtgärda störningar där bullernivån är över 65 dB(A) ekvivalentnivå vid fasad. Den nivån har blivit en tydlig gräns för när åtgärder mot buller i befintlig bebyggelse måste vidtas. Vid planering av ny bebyggelse och infrastruktur tillämpar kommunen de av riksdagen fastställda riktvärdena och i vissa fall görs avsteg från dessa enligt avstegsfallen i Boverkets allmänna råd om Buller i planeringen.

Ansvar för bullerstörningar

Enligt miljöbalken har en verksamhetsutövare ansvar för den störning som verksamheten kan medföra. Respektive väghållare ansvarar för sina vägar. Därmed

har kommunen som väghållare ansvar för buller från de kommunala gatorna. Trafikverket har ansvar för buller från statliga vägar och Trafikförvaltningen för buller från Roslagsbanan. I Österåkers kommun är kommunstyrelsen väghållningsmyndighet enligt reglemente för Kommunstyrelsen ÖFS 2014:25. Tillsyn enligt miljöbalken vid bullerstörningar handläggs av Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Den som är störd av buller ska i första hand vända sig till den som ansvarar för bullerkällan och därefter till Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Om störningen bedöms medföra olägenhet för människors hälsa kan Miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägga den som är ansvarig för störningen att vidta åtgärder.

Ljudnivå och bedömning av buller

Vid bedömning av buller från trafik används två olika mått, ekvivalent ljudnivå och maximal ljudnivå. Båda mäts i dB(A), decibel A, där A betyder att mätningar och beräkningar görs med ett filter som liknar det mänskliga örats förmåga att uppfatta ljud.

Ekvivalent ljudnivå, förkortas ofta Leq, är ett slags genomsnittlig ljudnivå för ett helt dygn. För trafikbuller från vägar brukar den ekvivalenta ljudnivån vara det bästa måttet på om människor blir störda eller inte.

Maximal ljudnivå, förkortas ofta Lmax, är den högsta ljudnivån när ett enskilt fordon passerar, t.ex. en lastbil eller ett tåg. Längs järnvägar brukar maximal ljudnivå vara det mått som bäst visar om människor störs.

Bullerskalan är logaritmisk så en skillnad på 10 dB(A) motsvarar en fördubbling eller halvering av bullret. Ljudnivån 65 dB(A) upplevs alltså som dubbelt så starkt buller som vid 55 dB(A).

Förändringar i trafikmängd ger förhållandevis liten förändring av den ekvivalenta ljudnivån. Man brukar säga att en fördubbling eller halvering av trafiken ger en förändring med ca 3dB(A).

I låg hastighet, ca 30 km/h, för personbilar, och 50 km/h för tunga fordon är det motorbullret som hörs mest. Vid högre hastigheter dominerar bullret från däcken mot vägbanan. Motorbullret har minskat de senaste 20 åren men samtidigt har bilarna allt oftare breda och hårda däck som ökar bullret.

Många olika faktorer påverkar ljudnivån från trafiken. Högre hastighet, uppförsbacke, våt vägbanan, kallt väder och användande av dubbdäck är exempel på förhållanden som ökar bullernivån. Dessutom har vinden stor betydelse för hur ljudet sprids.

Trafikbuller vid kommunala vägar

Kommunen har kartlagt buller från vägtrafiken i Österåker. Bullerkartläggningen grundas på aktuella trafiksiffror år 2010 och redovisar bullernivå från trafik på vägar med mer än 3000 fordon per dygn. Trafikbuller kan upplevas störande även vid mindre trafik än så, men huvudsyftet med kartläggningen var att klarlägga var behovet av bullerskyddsåtgärder är störst och var särskild anpassning krävs vid nyplanering av bostäder.

Uppgifterna om trafikmängd grundar sig på Samhällsbyggnadsförvaltningens och Trafikverkets trafikräkningar. Bullerberäkningen tar hänsyn till antal fordon, andel tung trafik, hastighet, höjdförhållanden och skärmverkan från byggnader. Ljudnivån redovisas för höjden två meter över mark.

Bullerberäkningar utförs också i kommunens fysiska planering. Beräkningarna ger en mer detaljerad bild av bullersituationen t ex genom att redovisa bullernivåer för olika våningsplan i planerad bebyggelse.

Ett antal fastighetsägare har uppfört egna skärmar och plank som minskar bullret. Kvaliteten varierar på befintliga plank och skärmar, därmed också bullerdämpningen. En bra skärm kan dämpa 10 dB(A) medan en otät skärm kanske bara dämpar 2-3 dB(A). Det är därför inte möjligt att säkert säga exakt hur många bostäder som påverkas av buller över riktvärdet men kartläggningen ger en bild av vilka fastigheter som kan vara i behov av åtgärder mot buller.

Prioritering och åtgärdsförslag

Prioritering

Prioriteringsordning föreslagen för Österåkers kommun under kommande period (2015-2025)

- (1) Ekvivalentnivå överskridande 65 dBA vid fasad och 30 dBA inomhus
- (2) Ekvivalentnivå överskridande 60 dBA vid fasad och 30 dBA inomhus
- (3) Ekvivalentnivå utomhus överskridande 70 dBA (vid uteplats)
- (4) Ekvivalentnivå utomhus överskridande 65 dBA (vid uteplats)

Bullerdämpande beläggning

På längre sikt kan en övergång till bullerdämpande beläggning på utsatta sträckor vara en lämplig åtgärd eftersom den sänker bullernivån i stora områden både inom- och utomhus. En större satsning på beläggningar förutsätter dock att utvecklingen av dessa kommit längre än idag både vad gäller kostnader och hållbarhet.

Fasadåtgärder

Den mest kostnadseffektiva åtgärden idag, för att åtgärda bullerstörning inomhus, är fasadåtgärder. För att säkerställa att inga boende utsätts för ohälsosamma bullerstörningar i sin bostad införs bidrag till fasadåtgärder i bostäder där bullernivån, från trafik på kommunala vägar, överskrider 65 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Med fasadåtgärder avses förbättring av fönsterpartiernas ljuddämpande förmåga genom tillsatsrutor och uteluftsdon.

Fastighetsägaren förutsätts hålla byggnaden i sånt skick att fönster mm dämpar bullret 30 dB(A). Vid utomhusnivå över 61 dB(A) kan inomhusnivån överskrida 30 dB(A) vilket är riktvärdet för ny bostadsbebyggelse och önskvärt att uppnå på sikt även i befintliga bostäder. Det är också den nivå som miljö- och hälsoskyddstillsynen utgår från vid bedömning av störning.

Uteplatsåtgärder

De flesta synpunkter på buller från kommunens vägar gäller boende som störs utomhus i sin trädgård. I dagsläget är bullerskyddsskärm eller vall den lämpligaste åtgärden. När man överväger skärm som åtgärd måste dock de estetiska aspekterna och effekten på stads/landskapsbilden vägas in. För uppförande av bullerskyddsskärm krävs bygglov från kommunen.

Om fler fastigheter med hög ljudnivå t.ex. topografi eller busshållplats medför att fastighetsägare inte själv kan uppföra skärm som ger dämpat buller. Så kan kommunen där det är ekonomiskt och praktiskt genomförbart, uppföra bullerskyddsskärm.

Övriga åtgärder

Tystare fordon, tystare däck och minskad dubbdäcksanvändning har stor betydelse för att minska bullret från vägtrafiken. Hastighetssänkning kan också användas för att minska buller men eftersom de flesta av kommunens gator med hög bullernivå är genomfartsgator med hastighetsbegränsning 50 km/tim bedöms inte sänkning av hastigheten där som en lämplig åtgärd. Genomförandet av 30 km/tim i bostadsområden har sänkt bullernivån där. Planerade trafiksäkerhetshöjande åtgärder som gör att hastighetsbegränsningarna följs i större utsträckning kommer också att bidra till minskat buller.

Bilaga 2

Regler för bidrag till bullerdämpande åtgärder vid kommunens gator och vägar

Beslutat av Kommunfullmäktige 2015-06-15

Träder i kraft 1 augusti 2015

Inledning

Fastighetsägare med bostadshus där den ekvivalenta ljudnivån överstiger 60 dB(A) på grund av trafiken på kommunala gator och vägar kan ansöka om bidrag till bullerdämpande åtgärder. De fastighetsägare som uppfyller kriterierna nedan kan få bidrag till fönsteråtgärder och lokal avskärmning.

Bidraget omfattar enbart fastigheter vid de vägar och gator där kommunen är väghållare.

Syfte

Syftet med bidraget är att sänka ljudnivåerna inomhus för de mest drabbade fastigheterna och i förekommande fall även utomhus. Följande kriterier ska uppfyllas för att en fastighetsägare ska vara berättigad till bidrag för åtgärder mot buller:

- a) Den ekvivalenta ljudnivån utomhus från trafik på kommunens gator och vägar ska uppgå till mer än 60 dB(A), frifältsvärde invid fasad (utan reflex från egen fasad).
- b) Bidrag utbetalas endast för lägenhet eller bostad som används för permanent boende.
- c) Bidrag utbetalas inte om ljudkrav har ställts på fastigheten i samband med detaljplan eller bygglov.
- d) Bidrag betalas inte heller ut för fastigheter byggda 1997 eller senare där ljudkrav är ställda i Boverkets byggregler.
- e) Bidrag från stat eller kommun för den aktuella bullerskyddande åtgärden får inte ha betalats ut tidigare för fastigheten.
- f) Bidraget måste sökas och beviljas innan åtgärderna utförs. Bidrag betalas inte ut retroaktivt.
- g) Avtal ska tecknas mellan kommunen och fastighetsägare innan arbetet med bullerskyddsåtgärderna påbörjas.
- h) Åtgärderna ska vara vidtagna och färdigställda inom 2 år efter beslut om bidrag.
- i) Bidrag utbetalas med nivå enligt nedan satta för fönster och avskärmade åtgärder och mot kvitto på utförd åtgärd.
- j) Ansökan ska vara inkommen senast 31 maj för behandling under innevarande år.

Prioritering

Vid ansökan om bidrag till bullerdämpande åtgärder prioriteras fastigheter enligt:

- (1) Ekvivalentnivå överskridande 65 dB(A) vid fasad och 30 dB(A) inomhus
- (2) Ekvivalentnivå överskridande 60 dB(A) vid fasad och 30 dB(A) inomhus
- (3) Ekvivalentnivå utomhus överskridande 70 dB(A) (vid uteplats)
- (4) Ekvivalentnivå utomhus överskridande 65 dB(A) (vid uteplats)

Bilaga 2

Bidrag

Fönsteråtgärder

Bullernivå överskridande 65 dB(A) ekvivalent ljudnivå, full kostnadstäckning för fönsteråtgärder i form av tillsatsruta (dock högst 1250 kr/m², inkl moms), i sovrum och vardagsrum mot eller vinkelrät mot den bullerutsatta sidan. För uteluftdon (friskluftsventiler) är bidraget högst 650 kr per fönsteröppning. Om du väljer att byta fönster kan bidraget användas som delfinansiering.

För bostäder med bullernivå mellan 60-65 dB(A) vid fasad lämnas bidrag till 2/3 av kostnaden enligt ovan.

Bidragsnivån räknas upp varje kalenderår motsvarande förändringen av konsumentprisindex (KPI). Basår för indexuppräknningen är augusti 2015.

Lokal avskärmning – plank och vall

Bidrag kan lämnas för att bygga ett plank eller vall mellan hus och gata, eller en skärm vid uteplats. Om placering av planket är mellan hus och gata kan bidrag lämnas med upp till 25000 kr. Mindre skärm, ex som endast skärmar av vid uteplats kan medges bidrag upp till 15000 kr. För att få bygga plank eller vall krävs normalt bygglov alternativt marklov från kommunen, vilket är en prövning fristående från bidragsansökan.

Bidragsnivån räknas upp varje kalenderår motsvarande förändringen av konsumentprisindex (KPI). Basår för indexuppräknningen är augusti 2015.

Bidrag endast en gång

En fastighet kan som regel endast erhålla bidrag en gång. Undantag kan göras om det visar sig att åtgärden som låg till grund för tidigare bidrag är otillräcklig om de yttre omständigheterna har förändrats och att detta ligger utanför fastighetsägarens påverkan.

Ansökningar inlämnade under 2013 och 2014 kommer dock hanteras inom ramen för systemet.